

פרשת ויגש

נושא השבוע: גם גדולים בוכים

נושא השבוע

לאחר נאומו הארוך והמרגש של **יהודה**, ובעיקר לאחר שהזכיר את אביו בסוף דבריו "כי איך אעלה אל אבי והנער איננו אתי פן אראה ברע אשר ימצא את אבי", **רחמינו** של יוסף ולא יכול היה להתאפק מלבכות. יוסף קרא להוציא כל איש מעליו, והתוודע אל אחיו ביחידות. כשיצאו כל הניצבים עליו נתן יוסף קולו בבכי אולם למרות שלא היה שם איש פרט לבני משפחתו, קולו הגיע למצרים ולבית פרעה. **פסוקים מומלצים לקריאה**: פרק מ"ה פסוקים א'-י"ז.

מה פרשה

- **נאום יהודה** – יהודה התחנן לפני יוסף וביקש ממנו שלא יגרום למות אביו בעקבו את בנימין. כשמע יוסף את דברי אחיו לא יכול היה יותר להתאפק, פרץ בבכי והתוודע אליהם. הוא עודד אותם לשוב לכנען להביא את אביהם כדי להינצל מהרעב ושלח מתנות להם ולאביו.
- **יעקב יורד למצרים** – האחים שבו אל אביהם, ויעקב, בשמעו כי יוסף חי, הסכים לרדת מצרימה. הם ירדו למצרים ונאחזו בארץ גושן, ארץ מקנה.
- **יוסף קונה את אדמות מצרים** – יוסף אסף את כל הכסף שהביאו אליו תמורת המזון, והכניסו לאוצר המלכות. לאחר כמה שנות רעב תם הכסף והוא קנה את אדמות כל הארץ פרט לאדמות הכוהנים.

נושאים לשיחה

ניתן לפתוח בשאלה מדוע אנו בוכים? ניתן להזמין את התלמידים לספר על מקרה בו ראו ילד או מבוגר בוכה ולנסות לנתח ממה נבע הבכי. יתכן שיעלו מקרים כמו: אשה בוכה בלוויה, ילד בוכה כי הרביצו לו וכדומה. מעניין לבדוק **מה גורם לבכי** ומהם הרגשות השונים המתעוררים בקשר אליו. ניתן לומר כי הבכי הוא **תגובה רגשית**, כלומר ביטוי לרגשות. מכאן ניתן לעבור ולשאול: מדוע ישנה נטייה לחשוב שהבכי הוא "ילדותי" ושאסור למבוגרים לבכות? ניתן להבחין בין בכי של ילד על דבר פעוט (וכי בגיל מתבגר ניתן להתגבר על התחושה הקשה גם ללא בכי), ובין בכי של מבוגר הבוכה מתוך כאב נפשי עצום, על אובדן גדול. כדאי להדגיש כי חלק מהקביעה למי "מותר" לבכות, מונחית ע"י **תפישות חברתיות**, ואלו משתנות מחברה לחברה ומזמן לזמן. לדוגמה: לפני כמה עשרות שנים היה מקובל – גם בחברה הישראלית, **שלגברים אסור לבכות** – גם בכאב על מות חבר או בן, וזאת מתוך התפישה כי לגברים אסור להביע רגשות אישיים בפומבי. כיום ישנה פתיחות רבה יותר להבעת רגשות גם אצל גברים מתוך מודעות לפרוקן ולהקלה שמאפשר הבכי.

מ

מדרש זה פותח באמירה כללית לגבי השפעת קולו של בכי בלילה, המעורר את שומעו לבכות גם כן. כדי להדגים את אמיתות הדבר מביא התלמוד סיפור על רבן גמליאל השומע אישה הגרה בשכנתו בוכה בלילה. הבכי שלה מעורר את רבן גמליאל לבכות, ולא סתם בכי, אלא בכי כה עז עד שנשרו ריסי עיניו.

ד

שאלה מעניינת העולה ממדרש זה היא **על מה בוכה השומע** (שבוכה מנגד)? האם מדובר על **אמפטיה והזדהות**? ואז השומע בוכה מתוך השתתפות בצערן של הבוכה 'הראשון'? או שמא עצם שמיעת הבכי מעוררת את השומע לבכי ועצבות על דברים המטרידים **אותו עצמו**? שאלה זו אינה מוכרעת לכאן או לכאן לא באמירה הכללית ולא בסיפור על רבן גמליאל.

ר

ש

מעניין לשים לב לעובדה שהתלמוד בוחר להדגיש במיוחד את בכיו החזק של רבן גמליאל, בעוד בכיה של האישה אינו מתואר, האם הסיבה לכך היא שאנו יוצאים מהנחה כי בכיה של האישה חזק במילא כיוון שהיא בוכה על בנה? או שעל עוצמת בכיה אנו כבר "יודעים" מעצם העובדה כי רבן גמליאל שומע אותה? ואולי הדגשת בכיו של רבן גמליאל באה לעורר תחושה כי בכיו עולה אפילו על בכיה?

כדאי לציין כי מדרש זה מופיע גם במדרש רבה למגילת איכה (א' כד'), אולם בגירסה זו מופיע כי "היה רבן גמליאל שומע את קולה והיה נזכר **חורבן בית המקדש** והיה בוכה עמה [...]". כלומר בנוסח זה ברור כי בכיה של האישה מעורר את רבן גמליאל להיזכר בחורבן בית המקדש, ועדיין אנו יכולים לשאול האם הוא בוכה **על חורבן המקדש**, או אולי הוא בוכה **מתוך אכזבה על עצמו**, על כך שהוא אינו מתעורר מעצמו לבכות על חורבן המקדש אלא רק מתוך בכיו של אדם אחר?

